

ANMELDELSER

B. STEGMANN: Dnevnyje chisčnyje pticy. Fauna SSSR, pticy Tom I, Vyp. 5. Isdan. Akad. Nauk. (Falconiformes. Faune de l'URSS, Oiseaux Vol. I No. 5. Édit. de l'Académie des Sciences de l'URSS). (223 pp. Russisk med tysk Resumé). — Moskva & Leningrad 1937. Pris: 17 Rbl.

Videnskabernes Akademi i Leningrad paabegyndte 1935 en ny, stort anlagt Publikation „Sovjetunionens Fauna“. Indtil 1939 var der allerede udkommet ca. 20 Bind, deriblandt 2 Fuglebøger. Ornitologien skal i det Hele fordeles paa 5 store Bind, hver med flere Dele. Udgivelsen sker ikke i systematisk Rækkefølge men er afhængig af, hvornaar de enkelte Forfattere bliver færdige med de dem tildelte Afsnit. Som den første Bog udkom saaledes den 5te Del af det I Bind, Dagrøvfuglene af B. STEGMANN.

Som Indledning gives paa 42 Sider en Karakteristik af Rovfuglene, i hvilken de vigtigste morfologiske, anatomiske, fysiologiske, biologiske og zoogeografiske Træk gennemgaaes. Der er ofret Rovfuglenes forskellige Flyveevne særlig Opmærksomhed.

De systematiske Afsnit indeholder Bestemmelsesnøgler for Slægter og Arter, en kort Synonymiliste, en længere Beskrivelse af Arterne og en kortere Beskrivelse af hver eneste Race, der findes i Sovjetunionen. Meget interessante og nyttige er de korte biologiske Bemærkninger ved de enkelte Racer.

Glædeligt for den europæiske Læser er det udførlige tyske Resumé paa 25 Sider, hvori der angives Udbredelsen for alle Racer og de vigtigste systematiske Bemærkninger.

Bogen er forsynet med mange gode Pennetegninger, flere Udbredelseskort og 15 Tavler med Fotografier.

H. JOHANSEN.

L. A. PORTENKO: Fauna ptic vnepoljarnoj časti severnogo Urala. (The Bird Fauna of the extra-polar Part of the North Urals). (240 pp., 14 Tavler. Russisk med udførlig engelsk Resumé). — VIDENSKABERNES AKADEMIS FORLAG, Moskva & Leningrad 1937. Pris: 10 Rbl.

PORTENKO er en af de bedste nulevende russiske Fuglesystematikere. Han er kendt for sine meget minutøse, men altid velbegrundede og nøjagtige Raceundersøgelser. Men desuden er han en god Feltornitolog og hans biologiske Iagttagelser er paa samme Tid pedantisk præcise og dog levende beskrevet.

Den foreliggende Bog behandler Resultaterne af en Rejse, som Forfatteren foretog fra Maj til Oktober 1928 i Uralbjergenes nordlige Del. Han samlede selv 233 Fugleskind, og udnyttede ogsaa hele Materialet, der er indsamlet af tidligere Rejsende (HOFMAN, FLEROF), saaledes at han i det Hele raadede over 650 Exemplarer.

I det første Afsnit (p. 3—16) gives en Oversigt over de meget faa ornitologiske Undersøgelser i det nordlige Ural, og det er for vores Vedkommende interessant at høre, at Medarbejderen for de zoologiske og

botaniske Indsamlinger ved Dr. Hofman's Expedition (1847—1850) var en dansk Løjtnant BRANT.

I det andet Afsnit (p. 17—170) omtales 102 Fuglearter med biologiske og systematiske Notitser. Disse har Forfatteren ofte udvidet til smaa systematiske Revisioner, f. Ex. af *Tetrastes bonasia*, *Tetrao urogallus* (med en ny Overgangsrace *T. u. obsoletus*), *Lagopus lagopus*, *Lagopus mutus*, *Cuculus canorus*, *Dryobates minor* (med en ny vestsibirisk Race: *neglectus*), *Picooides tridactylus*, *Nucifraga caryocatactes*, *Pinicola enucleator*, *Motacilla cinerea*, *Parus atricapillus*, *Janthia cyanura*, *Cinclus cinclus* o. a.

I det tredje Afsnit giver Forfatteren en ornitogeografisk Karakteristik af Uralbjergene og deres nærmeste Omgivelser. Han adskiller her det nordlige Ural, Syd for Polarkredsen, som en selvstændig ornitogeografisk Enhed, som han paa engelsk kalder "Riphean District". Tilsidst gives en økologisk Karakteristik af Distriktets vertikale Zoner.

To Literaturlister med i alt 130 Arbejder og 14 Tavler med Fugle- og Landskabsfotografier forøger Bogens Værdi betydeligt. H. JOHANSEN.

ERIC J. HOSKING & CYRIL NEWBERRY: Birds of the Day. — COLLINS, London 1944. Pris: 12 s. 6 d.

Blandt de sidste Decenniers talrige Publikationer, hvis Krav paa Opmærksomhed i det væsentlige skyldes de Fotografier de bringer, indtager den foreliggende Bog en fremtrædende Plads. Naturligvis slipper man ikke ganske fri for de indtil Trivialitet gengivne Arter, som Blishøne, Stor Lappedykker og Knopsvane; men vi præsenteres ogsaa for aldeles eminente Fotografier af Fuglearter, som man kun yderst sjældent faar Lejlighed til at se i Naturen og langt mindre paa skarpe Nærbilleder: Misteldrosselpaar (*Turdus viscivorus viscivorus*) ved Reden, Skægmejse (*Panurus biarmicus biarmicus*) fire Optagelser af saavel ♀ som ♂, Græshoppesanger (*Locustella naevia naevia*), Turteldue (*Streptopelia turtur turtur*) med store Unger o. s. v. Bogens Tekst indskrænker sig hovedsagelig til Beretninger om de nærmere Omstændigheder ved Fuglenes Fotografering, men i denne Forbindelse indsniger der sig dog adskillige biologiske Oplysninger af Interesse. Forfatterne skrev for et Aars Tid siden i "Country Life" en Artikel "The Art of Bird Photography", og i "Birds of the Day" har de vist, hvad mange saa smaat var begyndt at betvivle, at Fuglefotografering virkelig kan være en Kunst. Naar man tager i Betragtning, at Bogen er fremstillet i Englands femte Krigsjaar, maa man beundre det gode Papir og det dejlige Lærredsbind, der faar een til at sende de hjemlige Krigsbøger en trist Tanke. TAGE LA COUR.

C. F. TUNNICLIFFE: Bird Portraiture. — THE STUDIO, London 1945. Pris: 15 s.

I en Serie "How to do it", der hidtil omfatter et Halvhundrede Bind, findes som Nr. 35 en Vejledning i „Fugle-Portrættering“, der fremtræder som en overmaade nydelig Bog med talrige Fuglestudier af Forfatteren, hvoraf 16 Farvetavler og 87 Gengivelser i Monochrome. Hvis man ikke fra Naturens Haand har særlige Anlæg for Tegning og dertil en grundig

forudgaaende Uddannelse, maa man imidlertid ikke vente at kunne høste Belønning af et Værk som dette, men som Billedbog er det ærlig sin Prisværd, og man bibringes Oplysninger, som kan blive af Værdi, naar man i Fremtiden vil vurdere og kritisere Fuglene i Kunsten. TAGE LA COUR.

J. STATON: The Breeding of Black-winged Stilts in Nottinghamshire in 1945. — *British Birds*, 1945, p. 322—28, 6 Tekstfig.

Stylteløberen (*Himantopus himantopus*) blev 1945 for første Gang konstateret som Ynglefugl i England. Forf. iagttog Fuglene for første Gang 13. Maj 1945 i et afspærret, sumpet Terræn i Trent-Dalen. Ved Besøg i den følgende Tid saas indtil 5 Fugle samtidig, og 14. Juni fandtes 2 Reder med 3 Æg i hver. En af dem blev siden oversvømmet, men byggedes kunstigt op af Iagttagerne, og Fuglene fortsatte Rugningen af de 2 Æg (det tredje var revnet). I den anden Rede klækkedes Ungerne 25. Juni. Den forstyrrede Rede indeholdt 1 Æg endnu 27. Juni; det blev hakket itu af Krager 30. Juni og viste sig da at indeholde et fuldbaarent Foster. 26. Juli iagttoges for første Gang 2 Ungfugle paa Vingerne, og 29. Juli saas 4 gamle og 3 unge Stylteløbere i Flok.

5 instruktive Fotografier og en Tegning pryder den interessante Beretning fra denne Middelhavsfulgs yderste Forpost i Nordvest. Arten har bredt sig en Del i Vesteuropa i de sidste Aartier, og en Bestand, der efterhaanden havde dannet sig i Holland, synes navnlig at være tiltaget siden 1935. Ogsaa de danske (og svenske) Forekomster i de seneste Aar maa ses paa Baggrund af disse Forhold.

Ogsaa andetsteds i England (jfr. *British Birds* 1945, p. 336—38) har Stylteløberen vist sig i Sommeren 1945, saaledes i Kent, Devon, Berkshire, Buckinghamshire, Leicestershire, Rutland og Suffolk. Rugning synes dog kun at have fundet Sted i Nottinghamshire, der ligger nordligst af samtlige nævnte Lokalteter, nemlig paa ca. 53° n. Br. LØPP.

FINN SALOMONSEN: Notes on the Variation and Moult in the Willow-Warbler (*Phylloscopus trochilus* (L.)). — *Arkiv för Zoologi*, **36 A**, No. 17. 1945, p. 1—13.

Løvsangeren i Skandinavien frembyder særlig Interesse, idet den repræsenterer en Overgangsform mellem den vesteuropæiske Form, *Phylloscopus t. trochilus* (L.) og den nordøstlige Form, *P. t. yakutensis* Ticehurst. Det er navnlig disse Mellemløvere, der er kaldt *P. t. acredula*, som Forf. har gjort til Genstand for en nøje Undersøgelse med Hensyn til Variation og Fældning. Der paavises Forskelligheder saavel i Farve som i Størrelsesforhold. I et tidligere Arbejde har Forf. paapeget, at tilsvarende jævne Overgangsformer ligeledes findes langs den østlige Side af Østersøen. Løvsangerens Fældning, der foregaar i Juli-August og i Januar-Februar, beskrives indgaaende, og der paavises en paafaldende Overensstemmelse i Fældningens Forløb hos Løvsangeren og en amerikansk Tornskadeart.

P. J.

SVEN EKMAN: Djur i de svenska fjällen. (428 pp., samt et Billedbilag med fotografiske Tavler.) — SVENSKA TURISTFÖRENINGENS FÖRLAG, Stockholm 1944. Pris: 18 sv. Kr., m. Skindryg 28 sv. Kr.

Et overordentlig smukt Værk, overdaadigt udstyret med et Væld af pragtfulde Fotografier, paa gedigent Papir, efter de bedste svenske, misundelsesværdige Principer. Bogen er i lille Format, beregnet som Lommebog for Fjeldvandrere, og er ypperlig egnet dertil. Alle Hvirveldyr, som forekommer i de svenske Fjeldegne faar deres Omtale, idet baade Udseende, Udbredelse og Levevis ret indgaaende skildres. Det er indlysende, at af Fjeldets Dyr indtager Fuglene saa afgjort Førstepladsen i Kraft af deres store Artsantal og Individrigdom, og de har derfor ogsaa lagt Beslag paa den største Del af Værket. Det fremgaar af det foreliggende Arbejde, hvilken Fordel det er, naar det for en Gangs Skyld er en Fagzoolog, der publicerer en populær Bog. Prof. EKMANS Viden om svenske Dyrearter, deres Udbredelsesforhold og Levevis, er som bekendt eminent, og da han samtidig har Evnen til ikke blot at skrive fængslende men ogsaa til at se Fænomenerne under en større Synsvinkel end vanligt, er Resultatet blevet meget vellykket. Kun i de mere systematisk betonedede Afsnit mærker man, at Forf. ikke er Ornitholog af Faget, men det er i denne Bog af underordnet Betydning. En Række indledende Kapitler af zoo-geografisk og økologisk Art danner en udmærket Oversigt over de Problemer, der er knyttet til Fjeldfaunaens Udbredelsesforhold og slutter sig nær til EKMANS store Værk om den skandinaviske Faunas Indvandringshistorie (fra 1922). Nu og da er man ikke helt enig med Forf., f. Eks. behandler han Vidiezonens Fauna noget stedmoderligt, idet adskilligt flere af Birkeskovens Dyrearter end nævnt af ham (i Tabellerne p. 30 og ff.) trænger op over Skovgrænsen, saaledes Graasikken, Dalrype og mange andre. Heller ikke Regionalinddelingen i selve Fjeldområdet er i hvert Fald Ref. indforstaaet med.

Teksten er klar og nøgtern og giver oftest udtømmende Besked. Romantiken i Bogen skyldes de vidunderlige Fotografier af Fjeldfugle og arktiske Landskaber, der virker med hele denne uberørte Naturs dragende Magt paa Læseren. Bogen maa anbefales ikke blot til de mange, der ogsaa herhjemme fra sikkert snart vil søge til de skandinaviske Fjelde i Ferien, men ogsaa til enhver, der giver sig af med den grønlandske eller islandske Natur. — Værket er anskaffet til D. O. F.s Bibliotek. F. S.

FRIDTHOF ØKLAND: Fjellrypas hjem. Høyfjellets fugler og pattedyr. (168 pp., 31 Sorttavler.) — ASCEHOUG, Oslo 1942.

Den norske Bog om Fjelddyrene, der er kommet under Krigen, er ikke nogen Modsvarighed til den svenske, som den paa ingen Maade holder Maal med. Teksten giver ganske korte Beskrivelser og spredte Bemærkninger om Levevisen, oftest hentet fra Literaturen. Billederne er Gengivelser af Tegninger fra kendte Fugleværker. I Bogens Slutkapitel findes en Nøgle til Bestemmelse af samtlige Fjeldfugle, men Karaktererne er

langt fra tilstrækkelige til at kende Arterne efter dem. Der er ingen Nyheder at hente i denne Bog, hvori man først og fremmest savner Meddelelser om Højfjeldsfuglenes Udbredelse i Norge, noget der er stærkt paakrævet. ØKLAND har ikke stukket dybt med denne Bog. F. S.

A. BERNHOFT-OSA: Trekknotiser fra Stavangers omegn i årene 1940—44. — Stavanger Museums Arshefte 1944, p. 118—129. *Id.*: Bidrag til Munkens (*Sylvia atricapilla* (L.)) biologi i bur. — *Ibid.*, p. 130—137. *Id.*: Hornugle (*Asio otus*) og andre sjeldnere fugler på Jæren. — *Ibid.*, p. 138—140. *Id.*: Fra fuglelivet ved Vik i Nedstrand, Rogaland. — *Ibid.*, p. 141—158.

Den første Afhandling giver nøjagtige Ankomsttider for en Række Trækfugle i Stavanger Omraadet. Ejendommelig er en Forekomst af Rødben i December, men det er letsindigt at paastaa, at det „etter alt å dømme var rasen *robusta*“. I den anden Meddelelse gives interessante Oplysninger om en i Bur holdt Munks Aarscyklus, hvorledes Trækuro, Parringsdrift, Fældning, m. m. forholdt sig under dens kunstige Livsbetingelser. Det fysiologiske Grundlag for Trækket synes at være meget stabilt, baade Trækbevægelserne og Fedtdeponeringen under Huden vender Aar efter Aar tilbage paa konstant Tid om Efteraaret. Af den tredje Afhandling fremgaar det, at den engelske Underart baade af Gul Vipstjert (*Motacilla flava rayi*; nu kaldet *M. f. flavissima*) og af Hvid Vipstjert (*M. alba yarrellii*) faatalligt yngler paa Jæren. Den sidste Afhandling er en Lokal-fauna fra Rogaland. Graagaasen (*Anser anser*) yngler endnu i ringe Antal paa en Del Øer i Skærgaarden, og enkelte af dens Ynglepladser er nu fredet. — Alle Afhandling er tilsendt D. O. F.s Bibliotek. F. S.

G. C. A. JUNGÆ: Resultaten van het ringonderzoek betreffende den vogeltrek, ingesteld door het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden, XXVII—XXXI. — *Limosa*, **13**, 1940, p. 124—144; **14**, 1941, p. 42—53; **15**, 1942, p. 17—27; **16**, 1943, p. 38—46; **17**, 1944, p. 18—25.

Den meget omfattende hollandske Ringmærkning er selv ikke under Krigens ulykkelige Forhold blevet standset, og i en statelig Række Beretninger er Genfangsterne blevet samlede. Af de mest interessante skal følgende fremhæves: Skehejre (*Platalea leucorodia*) fra Marokko, Brushane (*Philomachus pugnax*) og Stor Kobbersnepe (*Limosa limosa*) fra Italien (sydlig Trækretning), Landsvale (*Hirundo rustica*) fra Italien og Belgisk Congo, Turteldue (*Streptopelia turtur*) fra Dakar og flere fra Spanien, Tornskade (*Lanius collurio*) fra Grækenland (østlig Retning), Dværghejre (*Ixobrychus minutus*) fra Libia, Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*) fra Frankrig og Spanien (sydvestlig Trækretning; de skandinaviske trækker mod Sydøst), Stork (*Ciconia ciconia*) fra Guldkysten (sydvestlig Retning).

F. S.

G. OLIVIER: Monographie des Pies-Grièches du genre *Lanius*.
 Preface de J. BERLIOZ. (326 pp.; mange Farvetavler og fotografiske Tavler).
 — LECERF, Rouen 1944. Pris: 500 fr.

Det er nu over to Aar siden, at det franske ornithologiske Tidsskrift „L'Oiseau“ ophørte at udkomme grundet paa Krigstidens vanskelige Forhold. At den ornithologiske Forskning dog ikke har været standset under den sidste og for Frankrig saa svære Tid af Besættelsen, godtgøres af den foreliggende Monografi over Slægten *Lanius*, de typiske Tornskader. Trods de meget smukke Farvetavler af disse ofte saa farveprægtige Arter og trods det meget store Arbejde, der er lagt i Udførelsen, indfrier Værket ikke helt Forventningerne. Forfatteren, der er en kendt Feltornitolog, har ikke haft tilstrækkelig Erfaring som Systematiker, ligesom han ikke har kunnet udnytte de mange interessante zoogeografiske og biologiske Forhold, som denne Gruppe frembyder. Bogens Angivelser er for generelle og ofte for udflydende til, at Værket kan anvendes som Haandbog. Af Interesse for danske Ornithologer er det, at Stor Tornskade i Nordeuropa deles i flere Underarter, nemlig *L. excubitor melanopterus* Br. fra Lapland, ejendommelig ved at have eet Vingespejl, *L. e. galliae* Kl. fra Frankrig med to Spejl og en Blandingsform *L. e. excubitor* L. fra Tyskland og Danmark. Rent bortset fra at *L. e. excubitor* maa blive Navnet paa den svenske Population (Sverige er Typelokalitet), og den mellemeuropæiske Stamme maa betegnes som *L. e. rapax* Br., saa vil ikke alle være indforstaaet med den paagældende Inddeling. Allerede COLLETT paaviste, at den store Tornskade var dimorf, idet een- og tospejlede Former optraadte mellem hinanden, almindeligst mod Syd men dog som Sjældenheder truffe baade i Sverige og Norge, og forøvrigt helt over til Vestsibirien. Der skal undersøges et stort Materiale, før man tør fastslaa, at det her drejer sig om geografiske Racer og ikke om en fra S.V. til N.Ø. forløbende Klinal i en dimorf Bestand.

Er vort Kendskab gennem dette Værk kun paa faa Punkter blevet forøget, saa har OLIVIER i hvert Fald ført vor Viden om *Lanius*-Arterne à jour og har beriget os med smukke Billeder af disse Fugle. Hans Læremester, den kendte Ornitholog J. BERLIOZ, har skrevet et Forord, og man sporer forøvrigt mange Steder i Bogen hans specielle Syn paa Problemerne.

F. S.